

лядають емпатію як розумову комунікацію, тобто як осмислення внутрішнього життя іншої людини. Проте багато психологів (А.А. Бодальов, Г.Ф. Михальченко, А.В. Петровський) не протиставляють емпатію інтелектуальній емоції. За словами А.В. Петровського, емпатія зазвичай виступає як складне психологічне утворення, в якому пізнавальні й емоційні процеси виявляються пов'язаними один з одним найтіснішим чином. На думку Н.Н. Обозова, в емпатії виявляється єдність усіх трьох компонентів міжособистісної взаємодії. Залежно від переважання одного з них Н.Н. Обозов виділяє три види емпатії: розуміння, співпереживання, співчуття. Якщо в процесі емпатичного відображення переважає когнітивний компонент, то емпатія виявляється у вигляді точного й адекватного розуміння стану об'єкта взаємодії, домінування афектного компонента приводить до високої емоційної залученості в стан іншої людини, тобто співпереживання, дієва ж емпатія поєднує в собі поведінковий компонент, що дає змогу надати підтримку іншій людині. Дієва емпатія, як підкреслює Г.Ф. Михальченко, є професійно значущою властивістю особи психолога, що зумовлює ефективність його професійної діяльності.

Висновки. Таким чином, феномен готовності студентів гуманітарного профілю, що здобувають освіту післядипломно, до професійної діяльності є складним і поліаспектним, потребуючи подальшого розв'язання як на теоретичному, так і на методичному рівнях.

Література

1. Дяченко М.И. Психологические проблемы готовности к деятельности / М.И. Дяченко, Л.А. Кандыбович. – Мн. : МнГУ, 1996. – 174 с.
2. Моляко В.О. Психологична готовність до творчої праці / В.О. Моляко. – К. : Либідь, 1999. – 48 с.

НІКУЛОЧКІНА О.В.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У Законах України “Про освіту” [3], “Про вищу освіту” [1], “Про загальну середню освіту” [2]; Національній доктрині розвитку освіти в Україні [4] зазначено, що важливою умовою модернізації освіти, насамперед, є професійне вдосконалення педагога, що полягає в оновленні професійних знань, опануванні нових педагогічних технологій, застосуванні в післядипломному педагогічному процесі нових форм і методів навчання.

Мета статті – розкрити основні напрями модернізації післядипломної педагогічної освіти вчителів початкових класів.

Одним із пріоритетних напрямів модернізації системи ППО вчителів початкових класів є оновлення змісту, орієнтири якого визначені в Концепції розвитку післядипломної освіти [5]. Перспективою подальшої роботи науковців є складання Державного освітнього стандарту, який поряд з іншими вимогами до змісту визначатиме діяльнісний характер післядипломної освіти педагогів І ступеня, орієнтацію на розвиток у них узагальнених способів навчальної, комунікативної, пізнавальної, практичної, творчої діяльності тощо.

Другий напрям модернізації післядипломної педагогічної освіти вчителів початкових класів – розвиток і збереження єдності освітнього простору України, неперервність освітнього процесу як комплексу соціально-педагогічних пе-

ретворень. Інструментом такого перетворення є компетентністний підхід до навчання, розвитку й виховання всіх його учасників. Погоджуючись з думкою Ю.Г. Татура про те, що компетентність фахівця з вищою освітою – це вияв на практиці його намагання й здатності реалізувати свої знання, вміння, досвід, особисті якості для продуктивної діяльності в професійній і соціальній сфері [6], у розвитку професійної компетентності вчителя початкових класів робимо акцент на спеціальних знаннях, психолого-педагогічних вміннях, навичках, готовності до подальшої творчої педагогічної діяльності.

Неперервність післядипломного освітнього процесу суттєво відрізняється від навчання в системі вищої освіти (здобуття ступеня бакалавра, спеціаліста). Завдяки охопленню двох циклічно повторюваних етапів – курсового й міжкурсового – відбувається позитивна зміна професійних якостей педагога, яка забезпечує підвищення ефективності педагогічної діяльності.

Третій напрям модернізації післядипломної педагогічної освіти вчителів початкових класів, якому ми надаємо особливого значення, це застосування нових інформаційних технологій, а також сучасних форм і методів навчання. Однією з таких форм, яка сприятиме реалізації творчих здібностей педагогів початкової ланки в розвитку професійної компетентності, є очно-дистанційне навчання.

Мета підвищення кваліфікації вчителів школи I ступеня за очно-дистанційною формою – забезпечення їх продуктивної особистісно орієнтованої післядипломної освіти, вдосконалення потребнісно-мотиваційної, інтелектуально-пізнавальної та практично-діяльнісної сфер, підвищення професійної компетентності.

Конкретизуючи мету, визначаємо такі завдання: вдосконалення й оновлення знань і вмінь учителів початкових класів із теоретико-методологічних, правових, соціогуманітарних та інших питань професійної діяльності, що забезпечується блоком соціально-гуманітарного модуля в структурі змісту підвищення кваліфікації; формування в педагогів потреби в набутті нових знань, умінь; створення атмосфери пізнавального комфорту; розвиток професійно-змістових компетенцій, одержання додаткових знань і набуття нових умінь, збагачення арсеналу методів і прийомів навчання молодших школярів, що забезпечується професійним модулем; спрямованість на перспективу самоосвітньої діяльності вчителів початкових класів, їх подальше самовдосконалення, самопізнання, самовивчення через інтеграцію інформаційних і педагогічних технологій, що забезпечить інтерактивність суб'єктів навчання й високу ефективність навчального процесу; розвиток інформаційної компетентності вчителів початкових класів, готовність до застосування інформаційно-комунікаційних технологій у початковій школі; оволодіння культурою взаємодії з інформаційним суспільством.

Зміст підвищення кваліфікації вчителів початкових класів за очно-дистанційною формою представлений у навчальному й навчально-тематичному планах та програмі підвищення кваліфікації цієї категорії слухачів, а також на рівні методичного забезпечення їх самостійної роботи: в орієнтовній тематиці творчих робіт, переліку комплексних завдань для навчального практикуму, тематичних блоків питань для підготовки виступів на конференції з обміну досвідом роботи, методичного забезпечення різних видів контролю.

Навчальний план передбачає дві форми навчання: очну та дистанційну. Структура плану – модульна. Тривалість навчання за очно-дистанційною формою підвищення кваліфікації – 4 місяці, обсяг навчального навантаження – 144 години.

Підвищення кваліфікації слухачів за очно-дистанційною формою навчання здійснюється трьома етапами. На кожний етап навчання розроблено навчально-тематичний план та розклад занять.

Перший етап – організаційно-настановна сесія (три дні, 30 аудиторних годин). Форма навчання – очна.

Основними завданнями організаційно-настановної сесії є: реєстрація слухачів і включення їх до відповідної групи, ознайомлення з організацією, порядком та змістом підвищення кваліфікації; проведення вхідного діагностування й інструктажу щодо загальних питань організації дистанційного навчання; проведення занять настановного характеру.

Другий етап – дистанційний (розрахований на 4 тижні, 89 годин, з них 49 годин – самостійна робота слухачів, 12 годин – лекції в on-line режимі засобами skype, вебінари, теле-, відеоконференції, on-line консультації, чати, форуми тощо; 23 години – контроль за самостійною роботою слухачів). Дистанційний етап передбачає самостійну роботу слухачів без відриву від основної роботи. Основним завданням цього етапу є якісне забезпечення та супровід самостійної роботи вчителів початкових класів з використанням технологій дистанційного навчання.

Третій етап – залікова сесія (три дні, 30 годин, з них 4 години – лекції, 26 годин – практичні заняття, у тому числі педагогічна практика, ділові ігри, рольові ігри, тренінги, круглі столи, тематичні зустрічі, дискусії, конференція з обміну досвідом, захист курсових і творчих робіт тощо). Форма навчання – очна.

Основними завданнями цього етапу є: систематизація знань і вмінь слухачів, оцінювання їх індивідуальної успішності навчання; виявлення рівня задоволення результатами підвищення кваліфікації.

Зміст етапів підвищення кваліфікації для цієї категорії слухачів визначається програмою. Управління самостійною роботою здійснюється координатором (тьютором) навчальної групи шляхом надання методичної й консультативної допомоги, особистого спілкування в режимі on-line тощо за допомогою комп'ютерних та інформаційних технологій дистанційного навчання й телекомунікаційних мереж.

Система контролю – необхідний компонент навчального процесу, що забезпечує зворотний зв'язок, визначення рівня досягнення слухачем завдань підвищення кваліфікації та корекцію навчального процесу.

Основні види педагогічного контролю: вхідний, поточний, самоконтроль та вихідний. Основні функції: контроль-оцінна, навчальна, мотиваційно-стимулювальна.

Вхідний контроль покликаний визначити стартовий рівень знань і вмінь слухачів. Цей вид контролю охоплює тести, що визначають рівень соціально-гуманітарної та професійної підготовки слухачів; готовності до навчання за очно-дистанційною формою; володіння комп'ютером тощо.

Основними завданнями поточного контролю слухачів є спонукання їх до систематичної самостійної роботи; оцінювання ступеня та якості засвоєння слухачами змісту програми підвищення кваліфікації; виявлення труднощів у професійній діяльності та прогалин у знаннях і вміннях педагогів з метою надання їм кваліфікованої допомоги. Здійснюється шляхом тестування. Кожний тест відповідає змісту певної частини програми підвищення кваліфікації. Передбачено проведення трьох сеансів тестування через Інтернет та одного вебінару.

Самоконтроль здійснюється з метою самооцінки слухачами ефективності особистої навчальної роботи щодо засвоєння змісту тем програми.

Вихідний контроль здійснюється з метою констатації успішності навчання, визначення рівня фактичної підготовки слухача відповідно до вимог програми підвищення кваліфікації. Його основними завданнями є: визначення індивідуальних показників засвоєння слухачами змісту програми підвищення кваліфікації; виявлення, аналіз, систематизація та типізація прогалин у знаннях і вміннях учителів початкових класів з метою подальшої обґрунтованої корекції. Вхідний і вихідний контроль проводиться методом комп'ютерного тестування за двома тестами однакового змісту на вході й виході, але з різним розташуванням завдань. Кількість завдань у тесті – 50.

Атестація слухачів курсів підвищення кваліфікації здійснюється комісією за результатами захисту атестаційних робіт. До захисту атестаційної роботи допускаються вчителі, які виконали навчальний план, склали комплексний залік, виконали атестаційну роботу та одержали на неї рецензію наукового керівника або рецензента.

За результатами підвищення кваліфікації за очно-дистанційною формою слухач курсів підвищення кваліфікації вчителів початкових класів *повинен знати*: стратегію й пріоритетні напрями розвитку системи освіти в цілому та початкової освіти зокрема; філософсько-методологічні засади сучасної освіти; інноваційні підходи й технології в початковій освіті; можливості використання ІКТ у педагогічній діяльності; *повинен уміти*: вільно орієнтуватися в сучасному соціально-політичному та освітньому просторі, знати пріоритетні напрями розвитку початкової освіти; відбирати, аналізувати й узагальнювати професійну інформацію; користуватися основними сервісами Інтернету та електронною поштою.

Висновки. Визначення основних напрямів модернізації післядипломної педагогічної освіти вчителів початкових класів дало змогу здійснити аналіз реального стану післядипломної педагогічної освіти цієї категорії освітян та спланувати шляхи вирішення проблеми, що розглядається.

Література

1. Закон України “Про вищу освіту” // Освіта України. – 2002. – № 17. – С. 2–8.
2. Закон України “Про загальну середню освіту” // Книга керівника навчально-виховного закладу : довідково-методичне видання / [упоряд. : В.В. Скиба, Б.М. Терещук]. – Х. : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 768 с.
3. Закон України “Про освіту”. – К. : Генеза, 1996. – 36 с.
4. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті // Освіта України. – 2002. – № 33. – С. 4–6.
5. Сущенко Т.І. Концепція розвитку післядипломної педагогічної освіти / Т.І. Сущенко // Післядипломна освіта в Україні. – 2007. – № 1. – С. 23–27.
6. Татур Ю.Г. Компетентностный подход в описании результатов и проектировании стандартов высшего профессионального образования : материалы ко второму заседанию методологического семинара [Електронний ресурс] / Ю.Г. Татур. – М. : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – Режим доступа: http://technical.bmstu.ru/istoch/komp/tatur_1l.pdf.

ОХРИМЕНКО В.В.

ПРОЕКТНЕ МОДЕЛЮВАННЯ МАЙБУТНЬОГО СПЕЦІАЛІСТА БУДІВЕЛЬНОГО ТЕХНІКУМУ

В умовах становлення інформаційного суспільства й складності соціальних та економічних перетворень зростають вимоги до навчального процесу. Професійна підготовка майбутніх молодших спеціалістів будівельників розглядається як засіб суб'єктно-діяльнісного підходу, який повинен бути спрямований на проектне моделювання творчого становлення фахівця. Головне завдання освіти полягає в тому, щоб створити в студентів стійку мотивацію до самоосвіти, пов'язаної з розвитком їхнього творчого мислення. Процес створення проек-